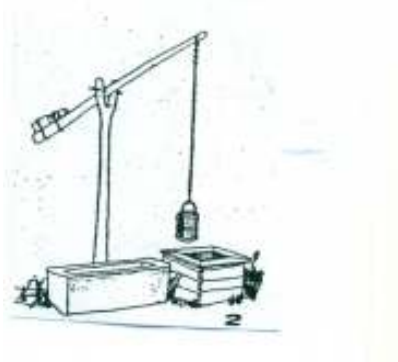

Že v rani mladosti se učimo, da je voda osnovna dobrina, brez katere ni življenja. Čeprav pokriva kar dve tretjini zemlje pa je na čedalje večjih območjih sveta primanjkuje. Na ta problem želimo opozoriti tudi v Občini Cankova, ki skupaj s celotnim Prekmurjem spada med najmanj »namočene« predele v Sloveniji. Zato smo se odločili obnoviti vodnjak v Cankovskem parku ter tako osveščati krajane o pomenu vodnega vira ter nujnosti njegovega varovanja. Del sredstev za obnovo smo prejeli iz Heliosovega slada za ohranjanje čistih slovenskih voda.

Vodnjak v parku na Cankovi izvira že iz fevdalnih časov, ko je pomenil pomemben vir pitne vode, služil pa je tudi za napajanje grofove živine. Uporabljal se je vse do leta 1995, ko je bil zgrajen javni vodovod. Nato je izgubil na pomenu. Čezenj je bila položena betonska plošča in nič več ni spominjalo na to, da je tukaj nekoč stal objekt s tako pomembno funkcijo.

Prvotno (druga polovica 19. stol.) je na območju trga stal vodnjak na vzvod ali »stüdenec na čigo«. Ti vodnjaki so bili sestavljeni iz pokončnega in prečnega droga. Pokončni, do 4 metre visok drog, je

Skica vodnjaka na vzvod

vsajen v zemljo in ima na vrhu rogovilo, v katero je pritrjen prečni, do 8 metrov dolg drog. Prečni drog je na enem koncu nekoliko obtežen, na drugi konec pa je pritrjena železna kljuka, na kateri se nahaja krajši lesen drog z vedrom na spodnjem delu.

Za zajemanje vode je potrebno potegniti vedro k tлом, da se prečni drog nagne. Nato spustimo vedro v vodnjak in zajamemo vodo. Pri dviganju polnega vedra je v pomoč obtežen del prečnega droga.

Kasneje (prva polovica 20. stol.) se na Cankovi omenja vodnjak na železno črpalko ali »stüdenec s pumpov«, ki ga zasledimo tudi na fotografijah iz šestdesetih let prejšnjega stoletja. Kmalu zatem se je zgornji del vodnjaka podrl.

TVD Partizan leta 1954 –
v ozadju viden vodnjak na črpalko

Ta vodnjak je imel lesen obod, v katerega je bila vdolana železna črpalka. Na zunanjo stran oboda je bil pritrjen ročaj za črpanje ter železna cev za iztekanje vode. Cev je bila navadno oblikovno dovršeno izdelana, saj so jo krasili ornamenti, navzdol upognjeni del pa se je zaključil v obliki

pasje glave. Na vrh oboda je bila pritrjena majhna lesena lepo izrezljana streha s kovinskimi okraski na konicah. Na zunanji obod vodnjaka je bila navadno položena cementna plošča. V spomin na nekdanji vaški studenec Občina Cankova še vedno hrani železno cev.

Skica vodnjaka na železno črpalko

V Občini Cankova smo se na podlagi strokovnih priporočil odločili za obnovitev prvotnega tipa vodnjaka, tj. »stüdenca na čigo«. Vodnjak na vzvod je namreč posebnost Panonske nižine, ki pa ga je dandanes žal le še redkokje moč videti.

Sam vodnjak je danes na podlagi nove zasnove parka in ureditve avtobusnega postajališča lociran tik ob priključku na regionalno cesto ob prometnem znaku.

Izvorni vodnjak danes

Iz tega razloga postavitev zgornje konstrukcije na tej lokaciji ni bila mogoča. Tako se je izvedel premik na »otok« med cerkvijo ter avtobusnim postajališčem. Narejen je bil preboj pod cesto in nameščena cev v dolžini 15 m, ki omogoča črpanje vode iz vodnjaka v vgrajen bazen na »otoku«.

Izvedba premika vodnjaka

Nad njim je postavljena zgornja konstrukcija vodnjaka na vzvod oz. »študenca na čigo«. Dodan je še lesen škaf, iz katerega kaplja voda, ki simbolizira kapljanje oz. »conkanje« vode.

Vodnjak ima za Cankovo namreč močan simbolni pomen, saj je vasi dal ime. Že v 13. stoletju se vas Cankova prvič omenja kot »kraj ob mrzlem studencu« oz. Kaltenbrunn (nemško) oz. Hidegkút (madžarsko). Kasneje se je pojavilo ime Cankova, ki je nastalo iz besede »conkati« kar pomeni kapljati. Iz vodnjaka je bilo namreč venomer slišati »conkanje« oziroma kapljanje vode. Predvideva pa se, da je ta znameniti vodnjak bil prav vodnjak v cankovskem parku.

Z obnovo vodnjaka želimo sedanjim in prihodnjim rodovom približati bogato kulturno dediščino naših

prednikov ter jim vzbuditi zavest, da je potrebno objekte, ki so bili našim prednikom v ponos, spoštovati in negovati.

»Conkanje« vode

Občina Cankova je že leta 2004 sodelovala s Heliosom pri obnovi slovenskih krajevnih vodnjakov, ko smo obnovili takrat 29. vodnjak oz. Stüdenec v Fuks grabi v Korovcih.

V okviru Heliosovega sklada, ki sta ga leta 1998 ustanovila poslovni sistem HELIOS ter Ministrstvo za okolje in prostor, je danes to že 70. obnovljeni vodnjak v 60. slovenski občini in tudi 10. v Krajinskem parku Goričko. Heliosov sklad se financira iz deleža okolju prijaznih premazov blagovne znamke HELIOS: Bori, Tessarol in Ideal.

Izdala Občina Cankova, 20. maj 2011

Besedilo in oblikovanje:

Mateja Peterka in Renata Žnidarič

Info:

***Občina Cankova, Cankova 25,
9261 Cankova, tel. 02/540-93-70
www.cankova.si***

OBNOVA VODNJAKA V PARKU NA CANKOVI

*Projekt je bil realiziran s pomočjo
Heliosovega sklada za ohranjanje
čistih slovenskih voda.*